

УДК 811.133.1: 81'367.7

DOI <https://doi.org/10.32447/2663-340X-2019-6-37>

ДІЯЛЬНІСНО-ОНТОЛОГІЧНА КОНЦЕПЦІЯ СТРУКТУРИ СУЧАСНОГО УКРАЇНСЬКОГО ЮРИДИЧНОГО ТЕКСТУ

Царьова Ірина Валеріївна

кандидат філологічних наук,

доцент кафедри соціально-гуманітарних дисциплін

Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

вул. Гагаріна, 26, Дніпро, Україна

У статті простежено концепцію структури юридичного тексту. Визначено поліструктурний синтез як базис діяльнісно-онтологічної концепції створення сучасного українського юридичного тексту; будова структури, складовими якої є окремі (перш за все, автономні) різнопредметні текстові структури. Виділено наявні чотири концепції сучасного українського юридичного тексту: результативно-статичну, процесуальну, каузальну, стратифікаційну. У зв'язку з комунікативною переорієнтацією лінгвістики тексту, одночасно визначено текст як посередник, засіб, процес і мета комунікації. Наголошено, що різноманіття підходів до вивчення юридичного тексту, з одного боку, відкриває все нові і нові його вимірювання, а з іншого – викликає почуття епістемологічної невпевненості, наслідком якої стає перехід від системності (теорія тексту) до розрізної множинності (теорії тексту). Уважаємо, що дослідження структури сучасного українського юридичного тексту може бути звернено не на окремі аспекти (сторони, вияви), а на розглянуту як спосіб організації і організацію мовного субстрату, як функціонально завершену ціле, що є актуальним для теорії структуроутворення тексту. Тексти, формально і змістовно зберігають з первинним лише явище детермінації, та повно ілюструють явище діалогічності (відповідь, відгук, полеміка). Акцентовано увагу, що вектор розвитку загальної теорії тексту необхідно переорієнтувати з аналізу поліструктурності (множинності структур) тексту на структурний синтез. Структура – це проєкція форми на предметну галузь, а форма може моделюватися тільки на підставі зіставлення ряду її структур: виявлення загального і випадкового, тобто поліпредметного і, отже, поліструктурного опису об'єкта. Варто виділяти лінгвістичну структуру інтерпретаційного акта, яка виражається в особливій юридичній мові зазначених актів, використанні граматичних і графічних засобів викладу правового матеріалу. Письмова форма правових актів припускає структурування тексту акта і його побудову за правилами юридичної техніки. Структура НПА досить різноманітна і, як правило, складна. Наявність в акті структурних елементів залежить від різних об'єктивних і суб'єктивних чинників, які впливають на весь процес інтерпретаційної діяльності.

Ключові слова: діяльнісно-онтологічна концепція, поліструктурний синтез, проєкція форми, структура, текст, юридичний текст.

Постановка проблеми в загальному вигляді та обґрунтування її актуальності. Без масиву спеціальної техніки юридичного письма недоцільно говорити про удосконалення законодавчої діяльності, підвищення юридичної якості нормативно-правових актів (далі – НПА) та забезпечення ефективності правового регулювання. Погоджуємось з І. Онищуком у тому, що відсутнє системне бачення вирішення проблеми вимог до юридичної техніки щодо конструювання НПА. Тому застосування НПА стає проблематичним через неповноту правового регулювання юридичної техніки, нечіткість і неточність формулювань нормативних положень, недосконалу структуру [10]. Вивчення структури тексту як інтегральної моделі різнопредметних текстових форм і розробки дослідницької програми, направленої на здійснення поліструктурного синтезу тексту – вагоме завдання в юридичній лінгвістиці. Услід за К. Білоусовим, *поліструктурний синтез* розглядаємо як базис діяльнісно-онтологічної концепції створення сучасного українського юридич-

ного тексту; будова структури, складовими якої є окремі (перш за все, автономні) різнопредметні текстові структури. Основа можливого синтезу забезпечена єдністю *субстанціальних (онтологічних) властивостей тексту*, що робить вагомим його *онтологічний опис*.

Виділяємо наявні чотири концепції сучасного українського юридичного тексту: *результативно-статичну* (концепції, у яких провідним вважається статичний аспект. Ці концепції можна об'єднати як такі, що відображають результативно-статичне уявлення про текст. Текст розуміється як інформація, відокремлена від відправника, як та єдина форма, в якій мова дана нам у безпосередньому спостереженні); *процесуальну* у відношенні до свого виробника (процесуальність розуміється двояко: з одного боку, як реалізація мовленнєвої здатності людини, з іншого – ураховується, що текст є мова в дії. Отже, ураховується здатність мови до живого функціонування в мовленні); *каузальну* (концепції, що акцентують каузальний початок, тобто

джерело тексту – мовну діяльність індивідуума. Ці концепції можна було б назвати комунікативними, так як вони орієнтуються на акт комунікації, який передбачає наявність відправника і одержувача); *стратифікаційну* (стратифікаційні концепції, які розглядають текст як рівень мовної системи. Включення тексту в ієрархію мовних рівнів передбачає розгляд будь-якого абстрактного тексту (алгоритм його породження, моделі, схем) і тексту в конкретній реалізації) [5; 15].

У зв'язку з комунікативною переорієнтацією лінгвістики тексту, юридичний текст визначається одночасно як посередник, засіб, процес і мета комунікації. Е. Косеріу розглядав текст як мовленнєвий акт або ряд пов'язаних мовних актів, які здійснюються індивідом в певній ситуації [1]. Комунікативно-орієнтовані дефініції тексту описують його або як відокремлений компонент комунікації, серединний елемент схеми комунікативного акту, або як невід'ємний від комунікативного процесу, як такий, що характеризує комунікативністю предметно-знаковий стан системи комунікації» [1]. Вектор розвитку загальної теорії тексту, на наш погляд, необхідно переорієнтувати з аналізу поліструктурності (множинності структур) тексту на структурний синтез, тому ми вважаємо, що розробка моделей синтезу текстових структур є актуальною проблемою як загальної теорії тексту, так і юридичної лінгвістики.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Текст як початкова реальність гуманітарного знання (С. Аверинцев, М. Бахтін) і безпосередня форма існування мови мимоволі стає таким об'єктом дослідження, предметний простір якого формується під впливом багатьох наукових концепцій і напрямів (наприклад, дериватології, психосемантики, когнітивізму; звуко-символізму; тексту як функціональної, само організованої, концептуальної систем та ін.) [6].

У практиці філологічних досліджень закріплена тенденція смислового та семантико-структурного вивчення тексту [8]. Найбільш глибоко, всебічно і детально розвинені підходи до тексту, сформульовані в роботах О. Москальської, Г. Москальчука, І. Арнольд, Н. Черемисиної та ін. Комунікативна парадигма змінила підхід до тексту як до складного знаку. Форма тексту досліджувалась як мовна, і тому є незначущим константним утворенням. Акцентуються звичайно лише ті форми і їх компоненти, які впливають на змістовну сторону тексту.

Різноманітність підходів до тексту породжує численні варіанти його розуміння. Залежно від парадигмальних настанов, предметної галузі, мети дослідження, феномен, що вивчається, кожного разу визначений деяким набором параметрів (характеристик, якостей, особливостей), кожен з яких у деякому розумінні стає унікальним. Тому різноманіття підходів до вивчення юридичного тексту, з одного боку, відкриває все нові і нові його вимірювання, а з іншого – викликає почуття

епістемологічної невпевненості, наслідком якої стає перехід від системності (*теорія* тексту) до розрізної множинності (*теорії* тексту).

Модель тексту за В. Кінчем орієнтована на комплексність опису, тобто передбачає перехід від розуміння складових частин речень до послідовностей речень та найвищих структур тексту [3]. Традиційним вважається представлення тексту за допомогою гістограми однорідних ознак, наприклад, вектором кількості входжень ключових слів до документа. Ще одна із найпоширеніших сьгодніх моделей тексту – модель «множина слів», згідно з якою текст представляється як набір слів, без врахування порядку їх вживання [13].

Сутність проблеми структури тексту потребує уваги не тільки правознавців, професійних юристів, а й лінгвістів. Особливої вагомості набуває визначення таких способів побудови текстів НПА, які б дозволяли найбільш точно й адекватно матеріалізувати інтенції законодавця. Аналіз доробку науковців: Н. Артикуца, І Гальперін, Н. Ботвина, Л. Боярова, Т. Кияк, Л. Іванова, Д. Милославська, Т. Панько, О. Пономарів, Ю. Прадід, К. Серажим та ін., який зумовлений послідовністю наукових розробок тлумачення і є відправним пунктом наукових пошуків вирішення проблем тлумачення НПА, надав можливість переглянути різні погляди, урахувати нові напрямки розвитку юридичної лінгвістики, визначити послідовність наукового дослідження юридико-лінгвістичного тлумачення текстів НПА.

Формулювання мети і завдань статті. Мета роботи – простежити концепцію структури юридичного тексту. Для реалізації поставленої мети було сформульовано такі завдання: 1) узагальнити наявний теоретичний та емпіричний матеріал за темою, урахувавши сучасні тенденції розвитку юридичної лінгвістики; 2) розкрити зміст сучасної концепції структури юридичного тексту.

Виклад основного матеріалу дослідження. Базовим конструктором, що забезпечує здійснення поліструктурного синтезу, є *структура тексту* – новий об'єкт юридичної лінгвістики. Уважаємо, що дослідження структури сучасного українського юридичного тексту може бути звернено не на окремі аспекти (сторони, вияви), а на розглянуту як спосіб організації і організацію мовного субстрату, як функціонально завершене ціле, що є актуальним для теорії структуроутворення тексту. При такому підході структура і текст розуміються як феномени, незалежно від наявних і розкритих для нас предметних проєкцій – текстових просторів. Кожен завдяки операції, абстрагуванню, аналізу, моделюванню постає як система, що «наділяється» структурою. Природно, структури окремих просторів об'єкта можуть розрізнятися. Але в цих структурах має бути і щось спільне, оскільки це структури просторів одного і того ж об'єкта. Ця спільність і є форма, притаманна об'єкту. Якщо структура – похідна дослідницької діяльності,

конструкт, то форма – феномен. Форма організовує об'єкт таким чином, що, розглянута крізь призму тих чи інших предметів, вона втілюється в їх структури, що мають спільність свого походження. По суті, структура – це проекція форми на предметну галузь. Звідси випливає, що форма може моделюватися тільки на підставі зіставлення ряду її структур: виявлення загального і випадкового, тобто поліпредметного і, отже, поліструктурного опису об'єкта. Ми говоримо про моделювання форми, оскільки в процесі її реконструкції буде з'являтися не сама форма, а її більш-менш достовірні апроксимації.

Структуру юридичного тексту можна розглянути у двох аспектах: вертикальному і горизонтальному. Синтаксична (вертикальна) структура юридичного тексту включає такі рівні: слово (юридичний термін), речення (нормативно-правовий припис), складне синтаксичне ціле (асоціація приписів). Функціональна (горизонтальна) структура враховує можливі сфери застосування мови права і визначається поєднанням офіційно-ділового, наукового та публіцистичного стилів мовлення, що використовуються на різних рівнях існування права [10, 124]. Первинним елементом лінгвістичної структури НПА виступає речення, що складається із слів і знаків пунктуації.

Лінгвістична структура тексту НПА визначається його лінгвістичними (мовними) характеристиками (властивостями). Елементи лінгвістичної структури тексту НПА виділяються з точки зору мовної побудови тексту. При створенні нових норм, положень особлива увага має приділятися окремим мовним засобам (реченням, словам, абрєвіатурам, юридичним фразеологізмам тощо) [18, 83]. До структурних елементів НПА відносять: назву (заголовок), преамбулу (вступ); основну (нормативну) частину, пожідену на розділи, глави, статті, частини, пункти, підпункти, абзаци; додатки; прикінцеві і перехідні положення. Структура підзаконного НПА не має уніфікованого вигляду і залежить від виду акта [16].

Зрозуміло, що інтерпретаційні акти мають своєрідну структуру, з уваги на похідний від норм чинного права їхній характер. На думку Л. Матвєєвої, у структурі акта тлумачення потрібно виділяти змістову і формальну сторони. До змістової належать *ідея, тема, проблема*, викладена в інтерпретаційних розпорядженнях, – це суть усього акта тлумачення. Змістову структуру становлять загальні (нормативні) або індивідуально-конкретні владні правороз'яснювальні розпорядження. Оскільки більшість актів оформляється в письмовому вигляді – як акти-документи, то й зовнішня сторона тут має важливе юридичне значення. Формальна сторона – це розміщення основних елементів і зв'язки, що забезпечують цілісність і завершеність акта, а також комплекс реквізитів. Характерними реквізитами інтерпретаційних актів є найменування виду відповідного акта, заголовок, місце і час його складання,

відомості про те, від якої особи чи органу виходить цей акт, юридична достовірність [7, 62] (підпис, затвердження).

В. Карташов виокремлює стохастичну, тимчасову, просторову і логіко-філософську структури актів тлумачення [4, 365]. А. Шаранов виділяє функціональну, горизонтальну та вертикальну структури актів тлумачення норм права [17, 48]. Окрім наведених структур, можна виділити також генетичну, психологічну і лінгвістичну структури інтерпретаційних актів. Стохастична структура акта тлумачення уможливило в кожній конкретній ситуації з'ясувати стаціонарні (постійні) і змінні (непостійні) її компоненти, зв'язки. Досягнення мети акта тлумачення вимагає конкретного «набору» елементів: суб'єктів, учасників, дій, використовуваних засобів і способів, часу, фінансових, організаційних та інших ресурсів [17, 364]. Тимчасова структура інтерпретаційних актів дає змогу простежити послідовність їх видання в часі, співвідношення між основними і допоміжними, первинними і вторинними актами тлумачення. Вивчення тимчасової структури розглянутих актів тлумачення дозволяє виявляти чинні в конкретний момент акти, а також ті, що втратили силу, етапи внесення в них доповнень і змін [17, 51]. Наприклад, постанова Пленуму Верховного Суду України від 29 грудня 1976 р. № 11 «Про судові рішення» замінена на постанову Пленуму Верховного Суду України від 18 грудня 2009 р. № 14 «Про судові рішення у цивільній справі» [12]. Просторова структура виявляється в наявності різноманітних типів, видів і підвидів актів тлумачення норм права, які одночасно діють у правовій системі суспільства [4, 364]. Аналіз цієї структури сприяє більш комплексному та системному вивченню актів тлумачення, що особливо важливо з уваги на кількість інтерпретаційних актів, які видаються у правовій системі [14, 31].

Функціональна структура, по-перше, показує, наскільки ефективно функціонує кожний з видів інтерпретаційних актів; по-друге, розкриває способи взаємодії (зв'язку, відносин) між різними їхніми видами; по-третє, вказує на функції, які виконують акти тлумачення, на відміну від інших правових актів (нормативно-правових, правозастосовних тощо), у правовому регулюванні. У цьому випадку вже самі інтерпретаційні акти виступають у ролі детермінантів щодо економічної та політичної, духовної та інших сфер життєдіяльності суспільства. Зазначена структура дозволяє виділяти наслідки (позитивні і негативні), до яких приводить видання окремих актів тлумачення чи їхніх типів, видів і підвидів [17, 50]. Горизонтальна структура дає змогу розглянути способи взаємодії різноманітних актів тлумачення, що мають однакову юридичну силу (постанови Пленуму Вищого господарського суду України, постанови Пленуму Вищого адміністративного суду України та постанови Пленуму

Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ). Вертикальна структура передбачає підпорядкованість інтерпретаційних актів нижчого рівня актам тлумачення вищого рівня [17, 50].

Розглядаючи структуру актів тлумачення, автори найчастіше виходять із загальноприйнятого положення, що письмова форма правових актів припускає структурування тексту акта і його побудову за правилами юридичної техніки, відповідно до визначених мовних, графічних, графічних та інших вимог [17, 48–49]. Тому варто виділяти лінгвістичну структуру інтерпретаційного акта, яка виражається в особливій юридичній мові зазначених актів, використанні графічних і графічних засобів викладу правового матеріалу [14, 32].

Кожен документ містить тільки йому властивий набір реквізитів та порядок їх розміщення. Опишемо основні, найчастіше використовувані реквізити письмових інтерпретаційних актів: 1) *назва (вид)* – дозволяє визначити вид інтерпретаційного акта; пишеться з великої літери (якщо друкується – усі букви великі). Назва акта тлумачення визначає перелік обов'язкових і необов'язкових реквізитів для його укладання, змістову і формальну будову; 2) *заголовок* – стислий виклад того, про що йдеться в акті тлумачення. Формулюється суб'єктом, що тлумачить документ, і пишеться після назви акта тлумачення в лівому кутку однією фразою; 3) *адресат* – інформація про те, кому призначений акт тлумачення, і поштова адреса. Усі складові частини пишуться в називному відмінку з нового рядка, з одного положення, з великої літери. Коли акт тлумачення адресований конкретній особі, то посада, звання, прізвище особи – у давальному відмінку, а назва організації чи структурного підрозділу – у родовому; 4) *дата* – обов'язковий реквізит, який вказує на день підписання, день затвердження чи узгодження акта тлумачення. Може бути поданий одним рядком, має три складники (день, місяць, рік): наприклад: 06.12.12 або комбінованим способом (словесно-цифровим: 6 грудня 2012 р.). Спосіб запису залежить від виду акта тлумачення норм права; 5) *підпис* – обов'язковий реквізит, що засвідчує законність акта тлумачення, відповідальність особи за його зміст і наслідки дії; ставиться наприкінці акта тлумачення; містить такі складники: назва посади, установи, звання, підпис, ініціали та прізвище особи; 6) *затвердження* – санкціонування змісту акта тлумачення або поширення його дії на визначене коло установ, організацій, підприємств. Складники реквізиту: слово «Затверджую», назва документа в називному відмінку, його дата і номер; 7) *погодження* – використовують для поліпшення якості акта тлумачення, уникнення недоречностей, зайвого чи, навпаки, його доповнення. Внутрішнє (всередині установи) оформляється візою, до складу якої входить підпис, його розміщення, дата

візування; у разі потреби вказують посаду того, хто візує. Зовнішнє (за межами установи) складається зі слова «ПОГОДЖЕНО», назва посади особи, його розміщення і дати; 8) *печатка* – реквізит, що засвідчує акт тлумачення і права осіб, які його підписали. Існує гербова печатка, проста (квадратна, трикутна, кругла). Печатку потрібно прикладати так, щоб вона захоплювала частину слів – найменування посади особи, яка підписала документ; 9) *нумерація сторінок* – використовують тоді, коли документ має дві сторінки і більше. Нумерують сторінки арабськими цифрами без будь-яких пунктуаційних знаків посередині верхнього поля на відстані не менше як 10 мм від верхнього краю; 10) *членування тексту, нумерація частин* – виражає зовнішню будову акта тлумачення і вказує на його формальну складність, яка залежить від змісту тематики і призначення документа. Простий за будовою інтерпретаційний акт має однотипні, рівнозначні частини і нумерується наскрізно арабськими цифрами. У складних інтерпретаційних актах треба вказувати на залежність частин, їх підпорядкування. Для цього існують дві системи членування тексту і позначення частин: 1) комбінована система полягає у використанні букв, цифр, слів, символів; 2) система арабських цифр: кожна частина має свій номер, що позначається тільки арабськими цифрами, після кожної цифри, крім останньої, ставиться крапка. Чіткий поділ на частини містить усі номери відповідних складових частин вищих рівнів; 11) *Додатки* – наявні додатки можуть називатися і не називатися в тексті акта тлумачення [9, 33–39].

Класифікації вторинних текстів, які докладно розглянуті в дериваційній класифікації Н. Сайкової, не допомагають розмежувати процеси формування тексту і власне текстотворення, оскільки жодна з них не враховує внутрішню форму, структурно-семантичні особливості організації, у першу чергу вихідного тексту і співвідношення вихідного та вторинного текстів. Це, до речі, усвідомлюється і Н. Сайковою: у спільній з М. Голєвим статті, предметом якої і є наведена класифікація: «Залишилося неврахованим співвідношення на рівні внутрішньої форми тексту (ВФТ), а така категорія є важливою при встановленні еквівалентності двох текстів» [2, 25]. На думку авторів, якщо враховувати категорії внутрішньої форми у відношенні вихідного і вторинного текстів «з'являється додатковий смисл, а саме: додається генетичний відтінок (мова йде про синхронне існування генетичного), тоді втрата текстом ВФ буде одночасно деактуалізацією вторинності, що є релевантним для сприймання (дослідника) – сфера гносеології» [2, 25]. Вони вважають, що одним із завдань дериваційної текстології повинен стати «пошук лінгвістичних критеріїв встановлення еквівалентності текстів на рівні ВФТ, що буде основою їх функціональної еквівалентності» [2, 25–26].

Безперечно, названим лінгвістичним критерієм виступає внутрішня форма тексту. Поняття внутрішньої форми уведене О. Потебнею для слова. Це поняття можливо використовувати у відношенні до тексту в тому значенні, яке надавав йому вчений: той спосіб, яким виражається зміст [11]. Отже, у рамках дериваційної текстології, під внутрішньою формою тексту розуміємо особливості його структурно-семантичної організації в дериваційному аспекті, тобто його лексико-дериваційна структура. Внутрішня форма слова є основою міжсловних відношень, так само і внутрішня форма тексту, його ЛДС, повинна розглядатися як основа міжтекстових відношень, яка виконує системоутворювальну роль і впливає на співвідношення парадигматичних та синтагматичних зв'язків вторинних текстів.

Справді, якщо розглянути наведені дослідниками численні приклади вторинних, у широкому сенсі слова, текстів, можна виділити кілька їх груп. По-перше, це тексти, формально тотожні первинним (індивідуальне прочитання, інтерпретація). По-друге, тексти тотожні, але відповідні первинним і в більшості чи меншості збігаються з ними формально і змістовно (переказ, виклад). По-третє, тексти, що представляють результат згортання первинного (анотація). По-четверте, тексти, у яких первинний текст функціонує як їх частина (розділ статей). І, нарешті, тексти, формально і змістовно зберігають з первинним лише зв'язки детермінації, у чистому вигляді ілюструють явище діалогічності (відповідь, відгук, полеміка).

Рис. 1. Співвідношення структур юридичних текстів

Позначимо літерою *A* множину елементів первинного тексту, а літерою *B* – множину елементів іншого тексту, який сприймаємо вторинним. Звісно ж, що ці множини можуть бути різні, але можуть і перетинатися. У разі абсолютної розбіжності цих множин (рис. 3 а) є два самостійних тексти; випадок, відповідно до рисунку 3 б, є, наприклад, згадка іншого тексту, окремі факти цитування, тобто тип текстової взаємодії, який отримав назву інтертекстуальних включень.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Отже, кожен інтерпретаційний акт повинен мати реквізити, які відображають його юридичну природу, предмет регулювання, сферу дії та наділяють йому офіційністю. Внутрішня будова письмового акта тлумачення виражається в поділі на складові елементи, які пов'язані між собою. Структура актів тлумачення досить різноманітна і, як правило, складна. Наявність в акті тих чи тих структурних елементів залежить від різних об'єктивних і суб'єктивних чинників, які впливають на весь процес інтерпретаційної діяльності. Структура складається з низки взаємопов'язаних елементів, що дає змогу повно, ясно і логічно викласти роз'яснення норм права.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бенвенист Э. Общая лингвистика. М.: Прогресс, 1974. 448 с.
2. Голев Н. Д. Динамический аспект лексической мотивации. Томск, (1989). 252 с.
3. Звегинцев В. Новое в зарубежной лингвистике. *Когнитивные аспекты языка*. М.: Прогресс, 1988. Вып. 23. 320 с.
4. Карташов В. Н. Теория правовой системы общества. Ярославль : ЯрГУ, 2005. Т. 1. 547 с.
5. Кобозева И. М., Демьянков В. З. Новое в зарубежной лингвистике. *Теория речевых актов*. М., 1988. Вып.17.
6. Манаков Н. А. Текст с точки зрения системного подхода. *Языковая картина мира: лингвистический и культурологический аспекты*. Бийск, 2004. Т. 1. С. 235–241.
7. Матвеева Л. Г. Юридична природа та місце офіційних інтерпретаційних актів у правовій системі України : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.01. К., 2005. 200 с.
8. Москальчук Г. Г. Структурная организация и самоорганизация текста: монография. Барнаул: Изд-во Алт. ун-та, 1998. 240 с.
9. Нелюба А. Професійна мова юриста. Х.Прапор. 2002. 207 с.
10. Онищук І. І. Проблеми вдосконалення нормативно-правового регулювання вимог до юридичної техніки. *Юридична Україна*. К. : Юрінком Інтер, 2011. № 6 (102). С. 22–27.
11. Потебня А. А. Мысль и язык. К. : СИНТО, 1993. 192 с.
12. Про судові рішення у цивільній справі : Постанова Пленуму Верховного Суду України від 18 грудня 2009 р. № 14 [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v0014700-09>.
13. Сигачев А. Модель текста в виде набора числовых признаков [Электронный ресурс]. Режим доступа: <http://it-claim.ru/Library/Books/ITS/wwwbook/IST7/sigachov/Sigachov.htm>.
14. Скрыбин А. Л. Эффективность актов официального юридического толкования : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.01. Ярославль, 2005. 166 с.
15. Тураева З. Л. Лингвистика текста. М.: Просвещение, 1986. С. 4–19.
16. Царьова І.В. Дериваційний аспект парадигматичних зв'язків юридичного тексту. *Актуальні питання гуманітарних наук*. Вип 25, 2019. С. 145–149.

17. Шаранов А. Н. Сущность и пределы (сферы) действия актов официального юридического толкования (проблемы теории и практики) : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.01. Ярославль, 2004. 210 с.
18. Шутак І. Д., Оніщук І. І. Юридична техніка. Івано-Франківськ, 2013. 496 с.
19. Coirier P. Psycholinguistique textuelle. *Une approche cognitive de la comprehension et de la production des textes*. Paris: Armand Colin, 1996. 297 p.
20. Hrebicek, L. The elements of symmetry in text structures. *Glottometrics*. 2002. N. 2. P. 17–33.
21. Youwen Yang. A Cognitive Interpretation of Discourse Deixis. *Theory and Practice in Language Studies*, Vol. 1, N. 2, 2011, P. 128–135.

REFERENCES

1. Benvenist, E. (1974). *Obshchaya lingvistika*. [General Linguistics] M.: Progress [in Russian].
2. Golev, N. D. (1989). *Dinamicheskij aspekt leksicheskoy motivacii* [The dynamic aspect of lexical motivation] Tomsk [in Russian].
3. Zvegincev, V. (1988). *Novoe v zarubezhnoj lingvistike. Kognitivnye aspekty yazyka*. [New in foreign linguistics. Kognitivnye aspects of language]. M.: Progress [in Russian].
4. Kartashov, V. N. (2005). *Teoriya pravovoj sistemy obshchestva* [Theory of the legal system of society]. Yaroslavl [in Russian].
5. Kobozeva, I. M., Dem'yankov, V. Z. (1988). *Novoe v zarubezhnoj lingvistike. Teoriya rechevyh aktov* [New in foreign linguistics. Theory of speech acts]. M. [in Russian].
6. Manakov, N. A. (2004). *Tekst s točki zreniya sistemnogo podhoda. Yazykovaya kartina mira: lingvisticheskij i kul'turologicheskij aspekty* [Text in terms of a systems approach. Linguistic picture of the world: linguistic and cultural aspects]. Bijsk [in Russian].
7. Matvieieva, L. H. (2005). *Yurydychna pryroda ta mistse ofitsiinykh interpretatsiinykh aktiv u pravovii systemi Ukrainy* [Legal nature and place of official interpretative acts in the legal system of Ukraine] Kiev [in Ukrainian].
8. Moskal'chuk, G. G. (1998). *Strukturalnaya organizaciya i samoorganizaciya teksta: monografiya* [Structural organization and self-organization of the text] Barnaul: Izd-vo Alt. un-ta [in Russian].
9. Neliuba, A. (2002). *Profesiina mova yurysta* [Professional language lawyer] Kh. Prapor [in Ukrainian].
10. Onyshchuk, I. I. (2011). *Problemy vdoskonalennia normatyvno-pravovoho rehulivannia vymoh do yurydychnoi tekhniki. Yurydychna Ukraina*. [Problems of improvement of legal regulation of requirements to legal technique] K. : Yurinkom Inter [in Ukrainian].
11. Potebnya, A. A. (1993). *Mysl' i yazyk*. [Thought and language] K. : SINTO, 1993. [in Ukrainian].
12. (2009). *Pro sudove rishennia u tsyvilnii spravi : Postanova Plenumu Verkhovnoho Sudu Ukrainy vid 18 hrudnia 2009 r. № 14* [On a court decision in a civil case] K. [in Ukrainian].
13. Sigachev, A. (2005) *Model' teksta v vide nabora chislovyh priznakov*. [Text model as a set of numerical attributes] M. [in Russian].
14. Skryabin, A. L. (2005) *Effektivnost' aktov oficial'nogo yuridicheskogo tolkovaniya* : dis. ... kand. yurid. nauk : 12.00.01 [Effectiveness of acts of official legal interpretation] Yaroslavl' [in Russian].
15. Turaeva, Z. L. (1986). *Lingvistika teksta*. [Linguistics text] M.: Prosveshchenie [in Russian].
16. Tsarova, I. V. (2019). *Deryvatsiinyi aspekt paradyhmatychnykh zviazkiv yurydychnoho tekstu* [Derivational aspect of a law text paradigmatic links]. *Aktual'ni pitannya gumanitarnih nauk*. [in Ukrainian].
17. Sharanov, A. N. (2004). *Sushchnost' i predely (sfery) dejstviya aktov oficial'nogo yuridicheskogo tolkovaniya (problemy teorii i praktiki)* : dis. ... kand. yurid. nauk [The essence and limits (scope) of the acts of official legal interpretation (problems of theory and practice)] Yaroslavl' [in Russian].
18. Shutak, I. D., Onishchuk, I. I. (2013). *Yuridichna tekhnika*. [Legal technique] Ivano-Frankivs'k [in Ukrainian].
19. Coirier, P. (1996). *Psycholinguistique textuelle. Une approche cognitive de la comprehension et de la production des textes*. Paris: Armand Colin.
20. Hrebicek, L. (2002). The elements of symmetry in text structures. *Glottometrics*.
21. Youwen Yang. (2011). A Cognitive Interpretation of Discourse Deixis. *Theory and Practice in Language Studies*.

ACTIVE-ONTOLOGICAL CONCEPT OF THE STRUCTURE OF MODERN UKRAINIAN LAW TEXT

Tsarova Irina Valerievna

Candidate of Philological Sciences,

Associate Professor of Social and Humanitarian Sciences department

Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs,

House 26, Gagarin Avenue, Dnipro, Ukraine

The article traces the concept of the legal text structure. Determined polystructural synthesis as the basis of the ontological concept of creation of modern Ukrainian legal text; structure of a structure, the components of which are separate (above all, autonomous) different-subject text structures. There are four concepts of the modern Ukrainian legal text: productive-static, procedural, causal, and stratification. Due to the communicative reorientation of text linguistics, the text is simultaneously defined as the mediator, medium, process and purpose of communication. It is emphasized that the diversity of approaches to the study of legal text, on the one hand, opens up new and new dimensions of it, and on the other - causes a sense of epistemological uncertainty, which results in the transition from systematic (text theory) to disparate multiplicity (text theory). We believe that the study of the structure of the modern Ukrainian legal text may not turn to individual aspects (parties, manifestations), but to be considered as a way of organizing and organizing a linguistic substrate, as a functionally complete whole, which is relevant to the theory of text formation. The texts, formally and meaningfully, retain with the primary only the phenomenon of determination, and fully illustrate the phenomenon of dialogicality (response, response, controversy). It is emphasized that the vector of development of the general theory of the text should be reoriented from the analysis of the polystructural (multiplicity of structures) of the text to the structural synthesis. A structure is a projection of a form on a subject branch, and the form can be modeled only on the basis of comparison of a number of its structures: revealing of the general and casual, that is poly-subject and, therefore, poly-structural description of the object. It is worth highlighting the linguistic structure of the interpretative act, which is expressed in the specific legal language of these acts, the use of grammatical and graphic means of presentation of legal material. Writing legal acts involves structuring the text of the act and its construction according to the rules of legal technique. The structure of the NPA is quite diverse and, as a rule, complex. The presence of structural elements in an act depends on various objective and subjective factors that affect the whole process of interpretive activity.

Key words: *activity-ontological concept, polystructural synthesis, projection of form, structure, text, legal text.*